

Andrej BOŽIN*

ZAKAJ SO PREDSTAVITVENE TEHNIKE TAKO POMEMBNE ZA OBLIKOVALCE ZAKAJ JIH SPLOH POTREBUJEMO?

Slika 1. Avtor grafike Shigeo Fukuda. Vir: Newark Q. What is graphic design? Mies: A Roto vision book, 2007, 1

UVOD

Predmet predstavitvene tehnike je za marsikaterega študenta prvega letnika programa oblikovanje materialov vsaj malo znan pojem, marsikdo pa se z njim prvič sreča šele pri nas, ko začenja s svojim študijem. Predstavitvene tehnike je namreč izraz, ki se pogosto uporablja in se z njim na področju oblikovanja, umetnosti, tehnike, pa tudi na drugih področjih velikokrat srečujemo. Kljub temu pomena vsega, kar to kompleksno področje pokriva, marsikdo ne pozna.

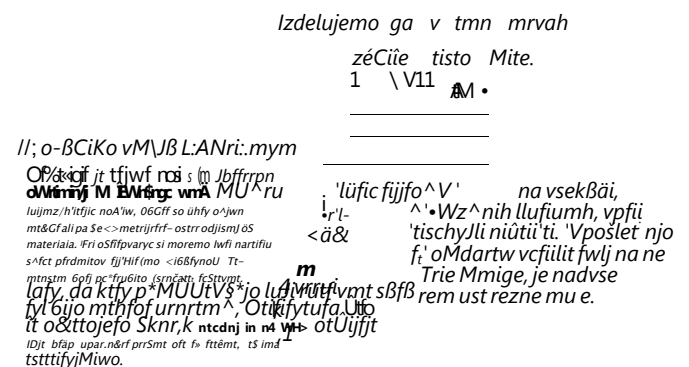
V pogovoru s študenti običajno hitro ugotovimo, da so se prav vsi že znašli v položaju, ko so želeli predstaviti izbranemu občinstvu, bodisi sošolcem bodisi učitelju, domačim, prijateljem ali komu drugemu kakšno svojo idejo, oblikovani izdelek, model bodočega izdelka in podobno. Takrat so se s pomenom predstavitvenih tehnik že srečali, čeprav pravih odgovorov na vprašanje, kakšno predstavitev oblikovati in na kakšen način predstaviti zamisel ali izdelek, še niso poznali.

OBLIKOVALEC IN PREDSTAVITVENE TEHNIKE

Skozi zgodovino je bila v oblikovanju risba prvenstveni način predstavitve oblikovalske rešitve in vodič v procesu

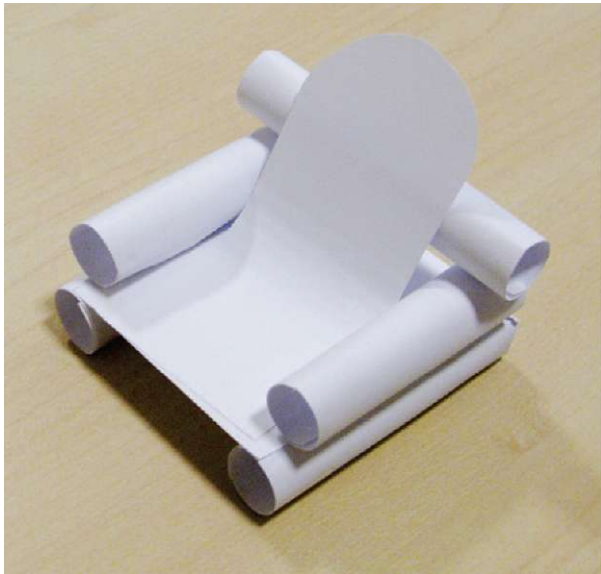
Sedenje !{otgalše n iste občutili!
FfljrfctavCjamo vam
tioC kije oSCif irtmv
in tunetnišřip na
mftnSjm ttřaojtt.

Slika 2. Predstavitveni plakat stola. Projektna naloga pri predmetu predstavitvene tehnike, izdelal študent Kristijan Mojzeš, štud. leto 2008/09

izvedbe predvidene ideje. Integracija risbe v oblikovalski proces je postala samoumevna. Splošna uporaba risbe kot grafičnega orodja predstavitve oblikovalske rešitve je postala predvidljiva in nanjo smo se navadili.

Razvoj računalništva in informacijske tehnologije je privedel do razvoja obilice različnih možnosti predstavitev oblikovalskih rešitev. Razvoj in naraščajoče število različ-

Slika 3. Delovna maketa stola, izdelal študent Mihael Jurač pri predmetu predstavitvene tehnike, štud. leto 2008/09

nih računalniških predstavitvenih orodij, skupaj z naraščajočo vizualno pismenostjo naročnikov in javnosti, je prisilil oblikovalce, da znova ovrednotijo in razširijo svoj koncept in možnosti predstavitve svojih idej in rešitev.

A kljub zelo razvitim in zmogljivim programskim orodjem zmožnost in moč predstavitve oblikovalske ideje - rešitve temelji predvsem na percepciji in razumevanju problema in načina predstavitve s strani oblikovalca, ne pa na zmožnostih uporabljene tehnologije.

Oblikovalski izdelek v sebi združuje dve stvari: osebnost oblikovalca in cilj oblikovanja izdelka. Ko oblikovalec opredeli izdelek, ki ga želi oblikovati in se z njim v procesu izdelave poistoveti, postavi temelje za oblikovanje edinstvenega oblikovalskega produkta (Baron, 2010, 29).

Študij in proces oblikovanja je tesno povezan z grafično predstavitvijo in različnimi predstavitvenimi tehnikami kot integralnim delom oblikovalskega procesa. Ni pomembno samo tehnično poznavanje predstavitvenih tehnik, temveč tudi medsebojni odnos med predstavitvijo in miselnim procesom oblikovalca. Grafične podobe, črte na papirju ali elektronskem mediju same po sebi nimajo nikakršnega pomena, razen tistega, ki jim ga določi oblikovalec. Torej, nobena predstavitev kot tehnična stvaritev ne nosi v sebi nikakršne zgodbe, ki naj bi jo pripovedovala, če je oblikovalec ne določi.

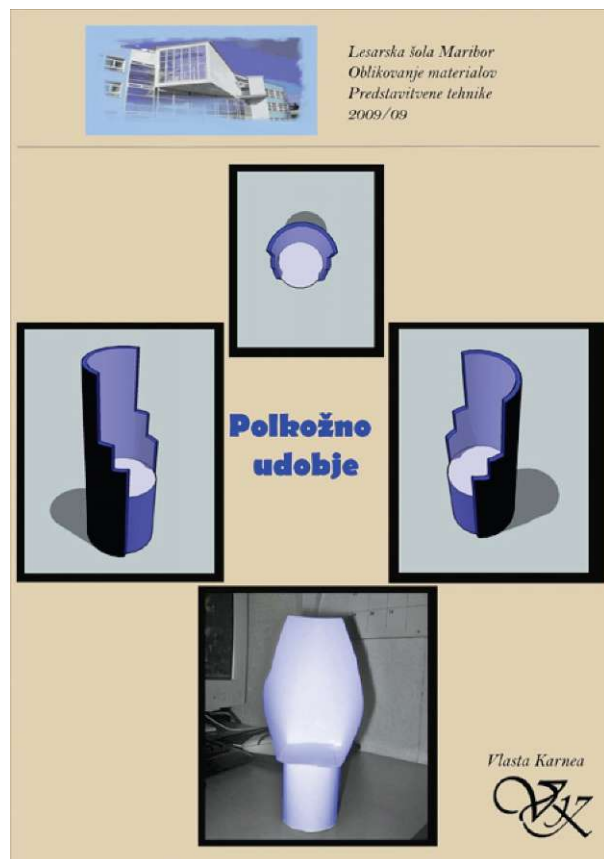
Vprašajmo se: Kaj je stil v grafičnem oblikovanju?

V grafičnem oblikovanju stil predstavlja celovit učinek,

ki ga ustvarja kaka oblikovana ploskev. To je kombinacija vseh izbranih oblik in velikosti črk, uporabljenih razmikov med črkami, razmikov med vrsticami, uporabljenih barvnih kombinacij, risb, računalniških modelov, fotografij ... skratka vse, kar se postavi na ploskev, ki jo oblikujemo (Newark, 2007, 18).

Na predstavitve (grafiko, risbo na papirju ali na elektronskem mediju) lahko gledamo kot na model obstoječe ali pričakovane stvarnosti. Predstavitve tako postane pomanjšana prisposoba veliko večjega realnega sveta. Če na predstavitve gledamo na tak način, potem le-ta postane »projektna dokumentacija« različnih faz dela v oblikovalskem procesu: od začetnih diagramov ter shematičnih skic, različnih pripravljalnih in delovnih risb, do risb razvoja oblikovalskega projekta, različne predstavitvene dokumentacije, namenjene investitorju, pa vse do izvedbene projekta namenjenega proizvajalcu.

Iskanje osebnega stila je pri oblikovanju povezano z dvema dejavnikoma: s potrebo po poenotenju in hotenjem po vnašanju dodatne vrednote s stilnim združevanjem produktov. (Ibid.)

Slika 4. Predstavitveni plakat stola, Projektna naloga pri predmetu predstavitvene tehnike, izdelala študentka Vlasta Karneža, štud. leto 2008/09

GONILNA SILA OBLIKOVANJA

Oblikovalec po eni strani oblikuje svoj izdelek kot edinstveno delo, po drugi strani pa želi le-tega oblikovati v skladu z nekimi splošno priznanimi načeli in vrednotami (Ibid.).

Vendar moramo imeti ves čas pred očmi, da so »želje in potrebe naročnikov ter tržišča gonilna sila oblikovanja« (Baron, 2010, 53).

Pri oblikovalskem delu pa se je treba zavedati funkcije stila: Uporaba stila omeji izbiro rešitev. Tako se sicer izključi možnost izbire določenih rešitev, po drugi strani pa uporaba stila omogoči, da si odločitve verižno sledijo in se ustvarijo povezane ter bolj ali manj enotne oblikovalske rešitve (Newark, 2007, 18).

Če ne delamo za znanega naročnika in ne oblikujemo neposrednega naročila, je potrebno ugotoviti, kdo je naša ciljna publika in kdo bi bil naš idealen naročnik. Zanima nas, kakšne so njegove želje in potrebe ter kako je potrebno predstaviti oblikovalski izdelek, da bi se pritegnila pozornost potencialnega naročnika in tržišča (Baron, 2010, 52).

KAJ SO PREDSTAVITVENE TEHNIKE IN KAKO SE JIH ŠTUDENTI NAUČIJO

Da bi se lahko izkoristila ponujena poslovna priložnost, se je treba zavedati želja in potreb potencialnih naročnikov. Če skušamo zelo na kratko opredeliti pomen tega predmeta, bi rekli takole: Znanja pri tem predmetu pomagajo poiskati odgovore in rešitve na marsikatera vprašanja, ki se pojavljajo pri oblikovanju predstavitev zamisli ali izdelkov, naj gre za predstavitev ideje, delovnih verzij ali končnega izdelka profesorjem, sošolcem, ali kasneje v praksi sodelavcem, obrtnikom ali investitorju.

Delo oblikovalca zahteva neprestano prilagajanje. Pa vendar kljub stalnemu prilagajanju oblikovalci ne moremo z vsakim novim naročnikom postati nekdo drug. Tako je potrebno, da oblikovalec prilagaja svoj slog potrebam in zahtevam naročnika. Nujno se je potrebno prilagajati zahtevam vsakega naročnika in vsaki specifični situaciji (Id., 51).

Študijski proces pri predmetu predstavitvene tehnike tvori nekaj nedeljivih komplementarnih delov, ki omogočajo študentu, da doseže formativne in informativne cilje v okviru tega predmeta. To so interaktivna predavanja, laboratorijske in seminarske vaje, ki so v obliki skupnih vaj in samostojnih vaj študentov. Kot rezultanta vseh teh komponent nastane tudi študentova zaključna projektna naloga, ki jo študent pripravi kot samostojni izdelek - predstavitev. Skozi seznanjanje s posameznimi kompo-

Slika 5. Delovna maketa stola, izdelala študentka Nives Fliser pri predmetu predstavitvene tehnike, štud. leto 2008/09

mentami predstavitev študenti izoblikujejo potrebno celovitost pristopa. Ob preizkušanju posameznih zamisli in spoznavanju učinkov, ki jih imajo njihove zamisli, ko se le-te materializirajo, študenti realizirajo svoja teoretična znanja in preverjajo možnosti predstavitve svojih idej, zamisli in tudi konkretnih izdelkov.

Mnogo ustvarjalne energije se prevelikokrat izgubi v nič in kreativne ideje kar tako izginejo. Velikokrat najboljše ideje tudi niso nikoli izvedene, ali pa se v oblikovalskem procesu zaradi takšnega ali drugačnega vzroka povsem »razvedenijo« in postanejo mnogo slabše, kot je bilo izhodišče - Ken Loh (Id., 85).

Z namenom učinkovitejšega doseganja zastavljenih splošnih in predmetno specifičnih kompetenc ter doseganja formativnih in informativnih ciljev predmeta imajo študenti na razpolago tudi študijska gradiva, ki so nastala v okviru projekta IMPLETUM. Gradivo, ki je nastalo v preteklem študijskem letu 2008/2009 (Božin Andrej, Predstavitvene tehnike, 2009), je namenjeno zlasti teoretičnim osnovam in predavanjem. Gradivo je razdeljeno na pet poglavij in po vsebini usklajeno s katalogom znanj za predmet predstavitvene tehnike. Vsako poglavje je sestavljeno iz razlage ter ponazorjeno z različnimi primeri, ki študentom pomagajo pri učenju in jim olajšajo usvajanje znanja. Na koncu poglavij so dodane različne naloge in vprašanja, s katerimi študenti poglobljajo znanje, ki se ga naučijo v okviru posameznega poglavja.

V študijskem letu 2009/2010 pa je nastalo še gradivo, ki v prejšnjem odstavku omenjeno gradivo dopolnjuje (Božin Andrej, Predstavitvene tehnike, Priročnik za vaje, 2010) in zaokroža vsebino predmeta. Gradivo je razdeljeno na devet vsebinskih poglavij, ki si med seboj sledijo v logičnem zaporedju uporabe pridobljenega teoretičnega znanja pri oblikovanju predstavitve v praksi. Posamezna poglav-

Slika 6. ideja stola - izhodiščna idejna skica in delovna maketa. Vir: Byars, M. New Chairs, Design, Tehnology, and Materials. London: Laurence King Publishing, 2006, 61

Slika 7. idejne makete stola, izdelali študenti pri predmetu predstavitvene tehnike, štud. leto 2008/09

ja analizirajo posamezne sestavne dele ali faze v nastajanju predstavitve: na primer vizualizacija ideje, fotografija, tipografija ...

Z navajanjem spletnih naslovov in z uporabo svetovnega spleta kot sestavnega dela nalog in vaj gradivo navaja študente na njegovo uporabo. Računalniška orodja, ki so opisana v gradivu in so pomemben sestavni del nastajanja predstavitve, so odprtokodni računalniški programi in so brezplačno dostopni na svetovnem spletu.

NAMESTO SKLEPA

Idejna zamisel, ki je predstavljena na sliki 1, je posledica izhodišča oblikovalke, da ima rada pečen krompirček. In kako radi imajo pečen krompirček naši študenti programa oblikovanje materialov? Nekaj materializacij njihovih videnj stola, na katerem bi najraje sedeli, medtem ko bi jedli pečen krompirček, je prikazano na sliki 2, kjer prikazujemo nekaj zamisli študentov v študijskem letu 2008/2009.

jinn

Lesarska Sola Maribor
Višja strokovna šola oblikovanje materialov
Lesarska ulica 2. 200G Maribor

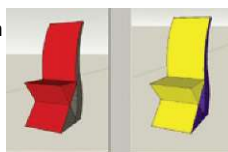
OGÜI Portia

EDÜI Pariju j 3 StäESID übitkü fün zcdalal
JzdsiVj s; artimim&si oz
imicDinsti üüräktitü Soydsü Esr
x^swyij Mlör/ csläsi, kiridüü, sjiid uspsli
zdrüzitü idcjälia z funkcionälnošto.

PwjuüTio lèp ilcDiVj izbico hsiikilfi öksvto/
zeigq n s DjjasEjits In si pr&skbit-> D335syEi, s) b a
üdfisno wJwüil lçj as zliü z irisöflänj / li-Jt-
hibü E'yjicäl

Ker zaupamo ob bava imajo enakega
lunke na ludi in da ma sek dovek
bav; ki mu e pri sçu biko izdamo
stol lita po valn zeh ca po
radu.
Ker zaupamo da bave igrajo veliko
vop tot nevetah nam je pomembno
de ubamo ustrene bave
lito, m lito < damo stol ki so bo
pota k vsemu amantu

Pri oblikovanju tega izdelka smo se velik poudarek namenili samemu estetskemu videzu stola. Ker je oblikovanje umetnost smo menja, da ie naš izdelek prav« umetnina. Pri oblikovanju gre za izumljanj oblik, linij, same celote. Kot pri vsakem oblikovanju smo se najprej posvetili samemu konstruiranju stola. Naš največji cilj je bil združitev estetike in funkcionalnosti, kar je v današnjem času zelo težko doseči. Pri tem izdelku smo združili organske linije s geometrijskimi tako, da so v sožitju.

Tisnikar Danijel

i > T W

Slika 8. Predstavitveni plakat stola, Projektna naloga pri predmetu predstavitvene tehnike, izdelal študent Danijel Tisnikar, štud. leto 2008/09

Pomemben del obveznosti pri predmetu predstavitvene tehnike predstavlja izdelava projektne naloge študentov. V študijskem letu 2008/2009 so študenti pripravili predstavitveni plakat stola. Pri nastajanju predstavitve so svoje ideje študenti udejanjali z različnimi pristopi, vsi pa so kombinirali risbe, fotografijo, tipografijo, računalniško oblikovanje, vizualizacijo ...

Oblikovalski izdelek ni samo splet strokovnega znanja in izkušenj, ampak je tudi odsev oblikovalčeve osebnosti, prav tako pa izkazuje tudi njegov čustveni odnos do izdelka. Tako vsak izdelek izkazuje, kdo je oblikovalec in kakšen je. Vendar se čustveni odnos oblikovalca do predmeta spreminja glede na razpoloženje in trenutno situacijo (Id., 51).

Na sliki 3 je prikazana zaključna vaja - predstavitveni plakat oblikovanega stola, šolsko leto 2008/09, pri predmetu predstavitvene tehnike. Poudarek dela študentov pri izdelavi zaključne vaje ni bil na oblikovanju stola kot oblikovalskega izdelka, ampak na predstavitvi ideje stola kot končnega izdelka zaključne vaje. Vendar so študenti za

predstavitev oblikovali svoj stol (od idejne skice, makete, tehničnega opisa ... računalniškega modela, kosovnice, do vizualizacije razvite ideje) tako, da so spoznali vse faze in možnosti različnih predstavitev oblikovalskega dela. Izbor uporabljenih segmetov, ki sestavljajo zaključno predstavitev, je bil prepuščen vsakemu študentu posebej.

Zmeraj moramo imeti pred očmi, da za predstavitev ni nobene »prave« rešitve in je zelo malo »napačnih« odločitev, torej odločitev, ki so neprimerne za predstavitev kakega oblikovalskega izdelka (Id., 71).

VIRI:

1. **Baron C. L., 2010**, Designing a digital portfolio. Berkeley: New riders
2. **Božin A., 2009**, Predstavitvene tehnike. Zavod IRC: Maribor
3. **Božin A., 2010**, Predstavitvene tehnike - Priročnik za vaje. Zavod IRC: Ljubljana
- Byars, M., 2006**, New Chairs, Design, Tehnology, and Materials. London: Laurence King Publishing
5. **Newark Q., 2007**, What is graphic design? Mies: A Roto vision book, 2007.

Študentke Julija Toplak, Maruša Penič in Jasna Boromisa zbirajo drevesne liste za herbarij na terenskih vajah, dom Planika, oktober 2008.